

होमगार्ड संघटनेतील स्वयंसेवकांच्या ३ वर्षे
सदस्य कालावधीत नियुक्तीने/ पुनर्नियुक्तीने
नियमितपणे गणवेशासह विशेष बाब म्हणून
दुसरा गणवेश देण्याबाबत...

महाराष्ट्र शासन

गृह विभाग

शासन निर्णय क्रमांक :- एचजीएस १७०७/प्रक्र १४७/विशा-८

मंत्रालय, मुंबई-४०००३२. दिनांक - ८ एप्रिल, २०१०.

- वाचा :- १) शासन निर्णय गृह विभाग क्र.एचजीएस १७०७/प्रक्र १५४/विशा-८,
दि.१३/६/२००८.
- २) होमगार्ड मुख्यालयाचे पत्र क्र.मस/कार्या-६/होगा/ उपाययोजना/
गणवेश ०७ /२३४५, दिनांक २६/७/२००७.

प्रस्तावना :-

देशातील प्रत्येक नागरीकाने भविष्यकाळात त्याच्यावर येणाऱ्या विविध प्रकारच्या संकटाचा परिचय करून घेणे आवश्यक आहे. प्रत्येक नागरीकाने संघटीत होवून बाहेरील मदतीवर अवलंबून न राहता, सर्वस्वाचा त्याग करून, समाज्याचा उध्दार करण्यासाठी सतर्क राहणे आवश्यक आहे. अफवा आणि अपप्रचार यामुळे जनतेची दिशाभुल होवू नये, आणिबाणीतून निर्माण होणाऱ्या परिस्थितीचे आव्हान स्विकारण्याची सिध्दता प्रत्येक नागरीकात यावी, यासाठी जनतेचा सहभाग असलेली, ऐच्छिक स्वरूप असलेली, मुंबई होमगार्ड अधिनियम १९४७ अन्वये राज्यामध्ये होमगार्ड संघटना अस्तित्वात आली आहे. केंद्र शासनाने राज्यासाठी एकूण ५३,८५६ अशी होमगार्ड लक्षसंख्या विहित केलेली असून सद्यस्थितीत सुमारे ४३६६९ स्वयंसेवक पटावर कार्यरत आहेत.

समाजातील सर्व स्तरातील, केंद्र/ राज्य शासनातील अधिकारी/कर्मचारी, व्यवसायीक/ कामगार/ रोजंदारीवर काम करणारे कारागिर तथा मोलमजुरी करणारे कारागिर या संघटनेत राष्ट्रीय सेवा करण्याच्या भावनेने प्रेरीत होऊन होमगार्ड सदस्य म्हणून तीन वर्षासाठी भरती होत असतात. कायदा व सुव्यवस्था राखण्यासाठी पोलीसांना या संघटनेतील स्वयंसेवकाकडून सहाय्य केले जात

असल्यामुळे कर्तव्य बजावत असतांना होमगार्डना योग्य प्रमाणात गणवेश देणे अपरिहार्य आहे. या संघटनेची एकरूपता, शिस्तबद्धता राखण्यासाठी कर्तव्य बजावतांना स्वयंसेवकांना गणवेश धारण करणे आवश्यक आहे. त्यासाठी होमगार्डना गणवेश देण्याबाबत केंद्र शासनाने गणवेशासाठी (UNIFORM) परिशिष्ट-अ प्रमाणे अनुज्ञेय बाबी/ आयुर्मान विहित केल्या आहेत.

सद्यःस्थितीत, वर्षातून २०० ते २५० दिवस होमगार्ड कर्तव्यावर असतात. वाढलेल्या कर्तव्य स्वरूपानुसार ३ वर्षांच्या संघटनेतील सदस्य कालावधीमध्ये एकच गणवेश अनुज्ञेय आहे. त्याऐवजी होमगार्डच्या नियुक्तीच्या वेळी नियमितपणे देय असलेला गणवेश संच व या होमगार्डला या संघटनेत दिड वर्ष पूर्ण झाल्यानंतर दुसरा गणवेश संच देण्याच्या अनुषंगाने होमगार्डना संघटनेतील ३ वर्षांतील एकूण कालावधीत २ गणवेश विहित करण्याबाबत संचालनालयाने संदर्भाधिन दि.५/१०/२००७ च्या पत्रान्वये शासनास प्रस्ताव सादर केलेला आहे. सदर प्रस्ताव शासनाच्या विचाराधीन होता.

शासन निर्णय :-

वरिल प्रस्तावाच्या अनुषंगाने मंत्रीमंडळाच्या दि. २५.२.२००९ रोजी झालेल्या बैठकीत संवांगीण विचार करून होमगार्ड स्वयंसेवकांना संघटनेतील ३ वर्षांच्या सदस्य कालावधीत (नियुक्तीने/पुनर्नियुक्तीने) नियमितपणे देय पहिल्या गणवेशाव्यतिरिक्त दुसरा गणवेश देण्यास मंत्रीमंडळाने मान्यता दिली आहे. त्यास अनुसरून खालील अटीच्या अधिन राहून आणखी एक गणवेश देण्यास शासन याद्वारे मान्यता देत आहे.:-

१) केंद्र शासनाच्या निदेशानुसार दिला जाणारा गणवेश हा नियमितरित्या होमगार्डना भरती झाल्याच्या पहिल्या वर्षी अनुज्ञेय आहे. तीन वर्षांचा होमगार्ड संघटनेमधील स्वयंसेवकाचा कालावधी विचारात घेता, ज्यांना होमगार्ड संघटनेत दिड वर्ष पूर्ण होवून पहिला गणवेश प्राप्त झाला आहे, अशाच होमगार्डना परिशिष्ट-ब मधील नमुद १४ बाबीसह दुसरा गणवेश देण्यात यावा.

२) गणवेश वाटपाबाबत दरवर्षी ही प्रक्रिया सुरु राहणार असल्याने संचालनालयाने पहिल्या व दुसऱ्या गणवेशासाठी जिल्हास्तरावरून होमगार्ड भरतीबाबत आवश्यक ती माहिती मागवून, संबंधित वित्तीय वर्षातील एप्रिल ते जून या कालावधीत दोन्ही गणवेशासाठी कापड व साहित्य खरेदी करण्याची कार्यवाही पूर्ण करून दोन्ही गणवेशाचे वाटप करण्यात यावे.

३) पहिल्या व दुसऱ्या गणवेशासाठी जिल्हा निहाय पात्र असणाऱ्या स्वयंसेवकाची नावे, त्यांच्या भरतीचा दिनांक व सनद क्रमांक, पहिला किंवा दुसरा गणवेश देण्याबाबत संचालनालयाचे तीन महिन्यांच्या आत माहिती संकलित करावी त्याची CD शासनास सादर करावी.

४) गणवेश शिलाई करून घेताना त्यामध्ये एकसारखेपणा असणे आवश्यक आहे. याबाबत जिल्हा समादेशक, प्रशासिक अधिकारी, निदेशक यांनी आवश्यक ते निदेश स्वयंसेवकास द्यावेत. कालमर्यादेत गणवेश शिलाई करून न घेतल्यास संबंधित स्वयंसेवका विरुद्ध होमगार्ड अधिनियमांतर्गत कारवाई करावी.

५) स्वयंसेवकांच्या भरतीसाठी त्याची शारिरीक पात्रता तपासतांना, त्यांच्या पायाच्या मापाचा क्रमांक देखील नोंद करून घेवून बुट खरेदी करतांना होमगार्डना योग्य मापाचे बुट मिळतील याची दक्षता घ्यावी.

६) कोषागारात देयके सादर करताना, नियमित पहिला गणवेश अथवा विशेषबाबी अंतर्गत द्यावयाच्या दुसऱ्या गणवेशावरील खर्च असे नमुद करण्यात यावे.

२. सन २०१०-११ या वित्तीय वर्षापासून, नियमित पहिला व विशेष बाबी अंतर्गत दुसरा गणवेश देण्याच्या अनुषंगाने कार्यवाही करण्यात येणार असल्याने मागणी क्र.बी-१-२०७०-इतर प्रशासनिक सेवा-१०७-होमगार्ड (००)(०१)-होमगार्ड संघटना (२०७००२८१) -०२१- सामुग्री व पुरवठा या लेखाशीर्षाखाली नियमित मंजूर तरतूदीत आवश्यकतेप्रमाणे गणवेश देय होमगार्ड स्वयंसेवकांच्या तपशीलासह, पुरवणी मागणीन्वये अतिरिक्त अनुदान उपलब्ध होण्यासाठी वेळीच संचालनालयाकडून शासनास प्रस्ताव सादर करण्यात यावा.

३. हा शासन निर्णय राज्य शासनाच्या वेब साईटवर उपलब्ध करण्यात येत असून त्याचा संगणक संकेतांक असा आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(प्रेम कृष्ण जैन)

प्रधान सचिव (विशेष), गृह विभाग, महाराष्ट्र शासन,

प्रति,

मा.उपमुख्यमंत्री (गृह) यांचे खाजगी सचिव,
मा.राज्यमंत्री (गृह) यांचे खाजगी सचिव,
मुख्य सचिव, महाराष्ट्र शासन.
अ.मु.स. (गृह) यांचे स्वीय सहाय्यक.
प्रधान सचिव, (विशेष) यांचे स्वीय सहाय्यक.
महासमादेशक, होमगार्ड व संचालक, नागरी संरक्षण, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.
महासंचालक, माहिती व जनसंपर्क विभाग, मंत्रालय, (प्रसिध्दीसाठी).
सर्व जिल्हा पोलीस अधिक्षक/अप्पर पोलीस अधिक्षक.
सर्व जिल्हा जनसंपर्क अधिकारी (प्रसिध्दीसाठी)
समादेशक, होमगार्ड, मुंबई, बृहन्मुंबई.
सर्व जिल्हा समादेशक, होमगार्ड.
समादेशक, मध्यवर्ती प्रशिक्षण संस्था, होमगार्ड, घाटकोपर, मुंबई.
महालेखापाल, (लेखा परिक्षा/लेखा अनुज्ञेयता), महाराष्ट्र-१, मुंबई.
महालेखापाल, (लेखा परिक्षा/लेखा अनुज्ञेयता), महाराष्ट्र-२, नागपूर.
अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई.
निवासी लेखा परिक्षा अधिकारी, मुंबई.
सर्व जिल्हा कोषागार अधिकारी.
वित्त विभाग, व्यय-८, मंत्रालय, मुंबई.
गृह विभागातील सर्व कार्यासने.
संगणक कक्ष, गृह विभाग, मंत्रालय. शासनाच्या वेबसाईटवर उपलब्ध करून देण्याबाबत कार्यवाहीसाठी अग्रेषित.
निवड नस्ती विशा-८.

शासन निर्णय क्रमांक : एचजीएस १७०७/प्र.क्र.१४७/विशा-८

दिनांक ८ एप्रिल २०१० सोबतचे परिशिष्ट-अ

अ.क्र.	गणवेशातील बाबी	नग	आयुर्मान
१	खाकी टेरिकॉट शर्ट	२	४ वर्षे
२	खाकी टेरिकॉट पॅट	२	४ वर्षे
३	खाकी टेरिकॉट बुशशर्ट (महिला)	१	४ वर्षे
४	स्लॅक्स खाकी टेरिकॉट (महिला)	१	४ वर्षे
५	बुश शर्ट खाकी सेल्युलर (महिला)	१	२ वर्षे
६	स्लॅक्स खाकी ड्रिल(महिला)		२ वर्षे
७	कॉटन सॉक्स (महिला)	२	१ वर्षे
८	कॅनव्हास/वेब बेल्ट	१	२ वर्षे
९	अँकलेट वेब	१	२ वर्षे
१०	उलन सॉक्स	१	१ वर्षे
११	अँकल बुट ब्लॅक (पुरुष)	१	२ वर्षे
१२	अँकल बुट ब्राऊन (महिला)	१	दिड वर्ष
१३	बॅरेट कॅप खाकी (पुरुष)	१	१ वर्षे
१४	बॅरेट कॅप मरून (महिला)	१	२ वर्षे
१५	सोल्डर टायटल	१	३ वर्षे
१६	कॅप बॅचेस	१	३ वर्षे
१७	शिटया	१	३ वर्षे
१८	लॅन यार्ड	१	२ वर्षे
१९	हॅकल	१	३ वर्षे
२०	लाठी	--	--

शासन निर्णय क्रमांक : एचजीएस १७०७/प्र.क्र.१४७/विशा-८

दिनांक ८ एप्रिल २०१० सोबतचे परिशिष्ट- ब

अ.क्र.	दुसऱ्या गणवेशातील बाबी
१	खाकी टेरिकॉट कापड, (पुरुष व महिला)
२	ऑक्सफर्ड बुट लेदर सोल, (पुरुष व महिला)
३	बॅरेट कॅप खाकी (पुरुष)
४	बॅरेट कॅप मरुन (महिला)
५	वेब वेस्ट बेल्ट ब्लॉक (पुरुष)
६	उलन सॉक्स (पुरुष)
७	कॉटन सॉक्स खाकी (महिला)
८	बुट पॉलिश काळे, (पुरुष)
९	बुट पॉलिश तपकिरी, (महिला)
१०	सोल्डर टायटल, (पुरुष व महिला)
११	कॅप बॅचेस, (पुरुष व महिला)
१२	व्हीसल, (पुरुष व महिला)
१३	व्हीसल कॉड ब्लॉक (पुरुष व महिला)
१४	ब्रास बक्कल (महिला)